

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Lidet om Sangene i Edda

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Lidet om Sangene i Edda", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Aarhus Universitet, Det Teologiske Fakultet. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1806_52-txr-shoot-idm103.pdf (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Oversigt over tryk og manuskripter

Manuskripter

Der eksisterer ingen manuskripter til "Lidet om Sangene i Edda" i Grundtvig-arkivet på Det Kongelige Bibliotek.

Tryk

1806 *Ny Minerva*, september (*Bibliografien* nr. 52).

Bibliografisk beskrivelse

(Maanedskriftet Ny) Minerva

Titel

Oprindelig var titlen *Minerva, et Maanedsskrift*, en titel, som tidsskriftet beholdt til og med juni 1799, hvor den blev ændret til *Maanedskriftet Minerva*. Fra januar 1806 var titlen *Maanedsskriftet Ny Minerva*.

Redaktører

1785-1789	Christen Pram og Knud Lyne Rahbek
1790-1794	Christen Pram
1794-1798	Knud Lyne Rahbek
1798-1799 (sept.)	Knud Lyne Rahbek og Peter Collet
1799-1808	Knud Lyne Rahbek

Andre faste medarbejdere

Frederik Christian af Augustenborg, medlem af statsrådet, minister for undervisning m.v.

Christian Colbiørnsen, assessor, generalprokurør

Rasmus Nyerup, professor

Niels Treschow, professor, politiker

Frederik Sneedorff, professor

Peter Andreas Heiberg, forfatter

Jens Baggesen, forfatter

Trykker og trykkeri

Ny Minervas trykker var Johan Frederik Schultz. Han kom fra Odense til København i 1777 og købte i 1783 et mindre trykkeri. Af titelbladet til *Ny Minerva* fremgår, at han var "Kongelig og Universitets-Bogtrykker" i København. Disse privilegier havde han opnået i henholdsvis 1789 og 1786. Trykkeriet fremgår dog ikke af alle numres titelblade.

Schultz var ven med en række af tidens betydeligste forfattere, fx Knud Lyne Rahbek, Christen Pram, Jens Baggesen og Rasmus Nyerup. Ud over universitetets skrifter, heriblandt den meget indbringende almanak, trykte han en række af tidens skønlitterære værker og tidsskrifter, f.eks. *Den danske Tilskuere*.

Indhold

Det var redaktørernes idé, at tidsskriftet skulle behandle både samfundslivet og skønlitteraturen. Hermed lagde det sig i forlængelse af oplysningstidens ideer om, at såvel det praktiske liv som kunst og religion virkede fremmede for borgernes og samfundets trivsel. Tidsskriftet bragte derfor både omtaler af litteratur og samfundsforhold, ligesom det bragte nyheder om udenlandske forhold i øvrigt, bl.a. om den franske revolution.

De litterære bidrag kunne bestå af hele, afsluttede værker, fx digte, eller udkast til større værker, fx scener af et drama.

De sidste sider i hvert nummer rummede indlæg under overskriften "Litteratur" og bragte som regel oversigter over nyudkommen skøn- og faglitteratur.

Et banebrydende træk ved tidsskriftet var den næste helt faste artikel under overskriften "Historien". Her bragte tidsskriftet udenrigspolitiske reportager. "Historien" blev særligt efter udbruddet af den franske revolution i 1789, under de efterfølgende revolutionskrige og under Napoleonskrigene af stor betydning for bladet. Beretningerne støttede sig på læsningen af udenlandske tidsskrifter samt på brevveksling med udlændinge og danskere i udlandet. Tidsskriftet blev sin tids vigtigste kilde til udenrigspolitiske begivenheder.

I begyndelsen var det navnlig Christen Pram, der skrev de redaktionelle indlæg i bladet, men fra januar 1793 og tre måneder frem blev de skrevet af Jens Kragh Høst, hvorefter Christen Pram igen tog over.

Bagsiden kunne rumme alt fra friske oplysninger om krigssituationen i Europa (fx september 1806) til oversigter over bogtrykker Schultz' øvrige udgivelser.

Udgivelseshistorie

Udgivelsesperiode og oplag

Tidsskriftet, der udkom i årene 1785-1808, blev grundlagt af Christen Henriksen Pram og Knud Lyne Rahbek. Det udkom som månedsskrift i perioden fra juli 1785 til december 1807, men fortsatte som kvartalsskrift fra 1808 og havde altså hermed en nedgang fra tolv til fire numre om året. Nedgangen skyldtes økonomiske vanskeligheder, der dog fortsatte, og tidsskriftet måtte derfor gå ind i 1808.

Ny Minerva blev delvist genoptaget under titlen *Dansk Minerva* 1815-1819 med Knud Lyne Rahbek som redaktør.

Oplagene omkring århundredskiftet var pæne, fx var postoplaget 1798 på 224 stk. Hertil kommer formentlig et mindre løssalgsoplag af ukendt størrelse. I år 1800 var hele oplaget på ca. 1000 stk.

Hyppighed

Selv om bladet efter titlen var et månedsskrift, kunne det samles i kvartalsudgivelser (fx: "Julii, August og September 1806") med en fælles, men stadig månedsopdelt indholdsfortegnelse. Også arknummereringen og pagineringen var fortløbende inden for et kvartal.

Når man ser på de datoer, hvormed redaktøren, fx Knud Lyne Rahbek, underskrev de enkelte måneders numre, ser det ud, som om udgivelsen ofte har været mere end en måned forsinket. Fx er det sidste bidrag i det, der efter bladhovedets angivelse er julinummet fra 1806, dateret 24. august 1806.

Både før og i den periode, hvor Grundtvig bidrager, samles tidsskriftets numre undertiden til kvartalsudgivelser.

Opbygning

Både måneds- og kvartalsudgaverne er forsynet med en indholdsfortegnelse med fortløbende pagineringer inden for et kvartal.

Kun månedsudgaven (fx maj 1807) rummer trykfejlslister; trykfejlene er ikke rettet i kvartalsudgaven.

Omfang

Oprindelig bestod tidsskriftet af 85-110 sider pr. nummer, dvs. pr. måned. Maksimum nås omkring 1791 med 150 sider pr. nummer. Fra 1803 er der i gennemsnit 110 sider pr. nummer.

Pris

Det er ikke lykkedes at finde prisen, hverken for et enkelt nummer eller i abonnement for året 1806. Prisen i abonnement for året 1808 er 1 rigsdaler pr. nummer (*Ny Minerva* (december 1807), s. 336).

Format, typografi og papirkvalitet

Format og paginering

Tidsskriftet er i lille oktav med arknummerering. I 1806 og 1807, hvor Grundtvig skriver i bladet, har det fortløbende paginering for hvert kvartal.

Et ubeskåret eksemplar af tidsskriftet måler 175 mm × 115 mm. Formatet for et indbundet og beskåret eksemplar er ca. 168 mm × 102 mm.

Der er arksignatur med angivelse af titel, måned og år, oftest på de to første blade i lægget, fx "Ny Min. Mai 1807." + arksignatur, fx "L". Næste blad er derefter mærket "L2".

Der er kustoder.

Papir

Groft, tarveligt håndgjort papir med tydelige kædelinjer. Oprindelig har papiret været svagt gråligt; nu er det gulligt. De fleste eksemplarer er brunplettede, især ved randen. Der ses ingen vandmærker.

Titelbladet (omslaget) kan evt. være en smule kraftigere.

Typografi

Tidsskriftet er enspaltet. Klummen måler fraregnet klummetitel ca. 132 mm x 75 mm.

Hver ny artikel begynder efter en dobbelt skillestreg i hele klummens bredde. I de enkelte bidrag angives nye afsnit med en kort, centreret skillestreg. Hvis en artikel slutter på en side, kan der være en prydstreg. Derudover opereres med forskellige skriftgrader; fodnoter og stillingsbetegnelser for forfatterne er sat med mindre grad. Fodnoter er indvist i teksten med en asterisk og en højreparentes, *). Fodnoterne adskilles fra brødteksten med to mellemslag (blanke linjer).

Skriftsnittet er fraktur. Romanske og latinske ord og vendinger, f.eks. "Le Pape s'est trompé, bein qu'il est infaillible", sættes i antikva. Schwabacher kan, ligesom spatiering, bruges til fremhævelse. Strofiske tekster kan være sat med mindre skriftgrad.

Afsnittene med "Litteratur" og "Historien" – som man kan kalde de redaktionelle bidrag – er sat med mindre skydning end de øvrige artikler og litterære bidrag, men med samme skriftgrad.

Titelbladene er forskellige: nogle er udstyret med rammeornamentik og prydstreger, andre blot med prydstreger. Ved både månedsudgivelser og kvartalsudgivelser fylder titelbladet hele første side, ved kvartalsudgivelser dog kun for første måneds vedkommende. De to sidste måneder har ved kvartalsudgivelser kun månedsnavnet i bladhovedet på den side, hvor månedens første artikel bringes. Derudover anvender tidsskriftet ikke bladhoved.

"Lidet om Sangene i Edda", *Ny Minerva*, september 1806

Lokalisering

Grundtvigs bidrag, afhandlingen "Lidet om Sangene i Edda", står på s. 270-299 i *Ny Minerva*, september 1806.

Bidraget er ikke dateret.

Septemhernummeret 1806, der tidligst kan være udkommet efter den 24. oktober 1806, indeholder følgende artikler (efter indholdsfortegnelsen):

- Bemærkninger i Anledning af Biskop Boisens Plan, af Hr. Pastor Knap
- I Anledning af Hr. G.M. Orholms Anmærkninger, mere om Negersagens Forhandling i Engeland
- Noget om Sangene i Edda, af Hr. Candidat Grundtvig
- Anke over Oplysningerne til Erik af Pommerns Historie, ved Hr. Landsdommer Baden
- Bilag til historisk Artikel:
 - Fortsættelse af Randolphs Tale
 - Tidernes Tegn af Aviser, religious
- Litteratur [ved redaktørerne]
- Historie [ved redaktørerne]

Afvielser

Grundtvigs bidrag afviger ikke typografisk fra artiklerne i *Ny Minerva* i øvrigt. Der er uoverensstemmelse mellem indholdsfortegnelsens "Noget om Sangene i Edda" og overskriften på bidraget, "Lidet om Sangene i Edda".

Intern varians

Følgende tre eksemplarer er blevet kollationeret og beskrives alle nedenfor:

- A. Grundtvig Bibliotekets eksemplar 1 (katalognummer: 3.2; ejersignatur: Kirkeligt Samfund 1898; har tidligere tilhørt Karl Schønberg)
- B. Grundtvig Bibliotekets eksemplar 2 (katalognummer: 20293; ejersignaturer: Svend Grundtvig og Hans Skovgaard)
- C. Grundtvig Bibliotekets eksemplar 3 (katalognummer: 14934; ingen ejersignatur)

Ved intern kollation af disse tre eksemplarer af førstetrykket er der i eksemplar B konstateret læderede bogstaver (s. 284, 291, 298) og et udfaldet komma (s. 296). I eksemplar C er konstateret slid på enkelte typer, især på bogstavet n, der kun med besvær kan skelnes fra et u. Der er ikke konstateret egentlig intern varians.

Eksemplar A er valgt som tekstgrundlag, fordi det hverken rummer læderede eller udfaldne bogstaver.

Ingen af de kollationerede eksemplarer rummer trykfejlslister; en sådan er i øvrigt ikke fundet.

De kollationerede eksemplarer

Beskrivelse af eksemplar fra Grundtvig Biblioteket, katalognummer 3.2, ex.1 (emendingseksemplar A)

Dette eksemplar har tilhørt Kirkeligt Samfund. Det er et indbundet og beskåret. Størstedelen af bøgerne på Grundtvig Biblioteket stammer fra Kirkeligt Samfunds samling og er forsynet med ex libris, heriblandt dette eksemplar. Før Kirkeligt Samfund har Karl Schønberg ejet det.

Mål af 1 side: 103 mm × 170 mm.

Eksemplaret rummer titelblad og indholdsfortegnelse til kvartalsudgivelse (juli, august og september 1806), men kun indholdet af selve septembernummeret. Sidste bidrag, "Historien" (i indholdsfortegnelsen: "Historie"), er dateret 24. oktober.

Titelbladet, der er sat med vekslende skriftgrader, og hvis indhold er centreret på siden, lyder:

Maanedskriftet / Ny Minerva. / [prydstreg] / Julii, August og September / 1806. / Udgivet / ved / Knud Lyne Rahbek, / Professor.

Hertil kommer – efter en skillestreg – oplysninger om trykker:

Kiøbenhavn, / Trykt og forlagt af Directeur Johan Frederik Schultz, / Kongelig og Universitets-Bogtrykker.

Nederst på titelbladet er påstemplet "B.G.H." (dvs. Biblioteket i Grundtvigs Hus).

Septembernummeret begynder på ark P. Bladhovedet for september, der som titelbladet rummer vekslende skriftgrader, angives således:

Ny / Minerva, / for / September Maaned 1806. / [prydstreg]

Eksemplaret er indbundet i et stift, gul- og mørkebrunt marmorert papbind med mørkebrun lærredsryg og mørkebrune lærredshjørner. Ryggen har forfatter, bidragstitel og år i guldtryk samt dobbelte prydlinjer i guldtryk. Den nederste del af bogryggen er forsynet med bogtape, der angiver senere katalogsignatur, årstal og titlens tre første bogstaver i hvidt. Oven over bogtappen er der på ryggen en påklæbet label, hvorpå der står "Gr 2". Eksemplaret er velholdt, dog er titelbladet gulpletet.

Beskrivelse af eksemplar B, Grundtvig Biblioteket,

katalognummer 20293 k, ex. 2

Dette eksemplar har først tilhørt Svend Grundtvig, siden Hans Skovgaard, og er et 'skrælet' og kraftigt beskåret eksemplar.

Mål af 1 side: 995 mm × 167 mm.

En af de tidligere ejere, formentlig Svend Grundtvig, har ladet N.F.S. Grundtvigs bidrag forsyne med blanke forsatsblade og indbinde i et sort og blå marmoreret papbind med lærredstryk (slutningen af 1800-tallet?). Dækbladene er klæbet sammen med bidragets første og sidste blad, således at resten af tidsskriftets tekst ikke er synlig. Dertil kommer, at der er indsat yderligere forsatsblade både før og efter bidraget. Første forsatsblad er på rectosiden forsynet med håndskrevne ejersignaturer. Andet forsatsblad er på rectosiden forsynet med en håndskreven (Svend Grundtvigs hånd?), centeret titel over syv linier, med følgende ordlyd:

Udtaget af / Maanedsskriftet / Ny Minerva. / September 1806. / Udgivet / ved / Knud Lyne Rahbek. / [skillestreg].

Grundtvigs bidrag har på første side (s. 270) fået fraklippet teksten fra de foregående bidrag, hvorfor forsatsbladet ses over titlen på bidraget. Sidste blad (s. 299) har på sin versoside (bagside, s. 300) fået et blankt blad klæbet hen over den tekst, der følger efter Grundtvigs.

Bageste, blanke forsatsblad (klæbet på indersiden af permen) er forsynet med tallet '300.', i håndskrift med blyant.

Beskrivelse af eksemplar C, Grundtvig Biblioteket, katalognummer 14934 k, ex. 3

I dette eksemplar af "Lidet om Sangene i Edda" fremgår det tydeligt, at *Ny Minerva* var et månedsskrift.

Eksemplaret er kraftigt beskåret.

Mål af 1 side: 99 mm × 167 mm.

Titlen, som er centreret og sat med flere skriftgrader, lyder (med / som markeringer af lineskift):

Maanedsskriftet / Ny Minerva / [prydstreg] / September, 1806. / Udgivet / ved / Knud Lyne Rahbek, / Professor. / [skillestreg].

Hertil kommer – efter en skillestreg – oplysninger om trykker:

København, / trykt og forlagt hos Directeur Johan Frederik Schultz, / Kongelig og Universitets-Bogtrykker.

Titelbladet har dobbelt ramme med ornamenten og er klæbet til falsen på yderste blad af det læg, som rummer begyndelsen af "Lidet om Sangene i Edda".

Eksemplaret består således af titelbladet til månedsudgaven af *Ny Minerva* fra september 1806, hvis versoside (bagside) rummer indholdsfortegnelse og kolofon for septemhernummeret. Eksemplaret rummer – ud over titelblad og bogtitler – siderne 269-300. Den del af s. 269, der ikke har noget med Grundtvigs bidrag at gøre, er overstreget med blyant. Det samme er øverste del af s. 300.

Sidste blad rummer titler på andre af bogstrykker Schultz' udgivelser, sat med mindre skriftgrad og med mindre skydning end Grundtvigs bidrag.

Eksemplaret er indhæftet i stift, halvblankt, gråligt karton, som senere er gulnet. Kartonets forside er forsynet med en påklæbet etiket med forfatter, bidragstitel, tidsskrifttitel og udgivelsesår. Snittet er rødt.

Tekstkritik

Anvendt litteratur

- *Dansk Biografisk Leksikon*, 3. udgave 1979-1984. København
- Erslew, Thomas Hansen ([1962-1965]) *Almindeligt Forfatter-Lexicon for Kongeriget Danmark med tilhørende Bilande, fra 1814 til 1840*. København. Fotografisk optryk, Villadsen & Christensen. København; første udgave 1847
- Lundgreen-Nielsen, Flemming (1980) *Det handlende ord. N.F.S. Grundtvigs digtning, litteraturkritik og poetik 1798-1819*. København
- Johansen, Steen (1948) *Bibliografi over N.F.S. Grundtvigs Skrifter*, bind 1. København
- Johansen, Steen (1954) *Bibliografi over N.F.S. Grundtvigs Skrifter*, bind 4. København
- Rønning, Frederik (1908) *N.F.S. Grundtvig. Et Bidrag til skildring af dansk åndsliv i det 19. århundrede* bind 2:1. København
- Søllinge, Jette D. & Niels Thomsen (u.å. [1989]) *De danske aviser 1634-1989, bind 1: 1634-1848*. København
- Toldberg, Helge (1946) *Grundtvig som Filolog*. København

Anvendte websider

- http://da.wikipedia.org/wiki/Minerva_%28tidsskrift%29